

Arthuur, Rietbrouwer van Paasloo

“Mijn naam is Arthuur en ik woon in het waterrijke Weerribben gebied waar het eeuwen terug ook al een natte boel was. Als het weer eens hard had geregend of gestormd liep je altijd wel een paar natte voeten op. Voordat dit kanalen en watergangen gebied van de Weerribben was gevormd waren de ‘Rietbouwers’ hier de baas. Een groot aantal van de Rietbouwers leefden hier met hun gezinnen. Armoede kende ze niet. Ze wisten in dit ontoegankelijke veengebied altijd wel aan onderdak en eten te komen.

Van die Rietbouwers zijn de rietsnijders en rietdekkers de enige beroepen die nu nog bestaan. Ik ben een nazaat van dit unieke gilde van Rietbouwers, die in dit natte veenland hebben gewoond en dat nu de Weerribben wordt genoemd. Eeuwen geleden stonden hier huizen die geheel van riet waren gebouwd. Zelfs de kerk, omheiningen, schuren en uitkijktorens waren uit riet opgetrokken. Dat was ook niet zo vreemd want riet was het enige bouw materiaal dat toen hier voorhanden was. Het riet was in die tijd van een andere kwaliteit dan we nu kennen. Het was dun, buigzaam, kleurig en super taai. Aan de kleur van het riet zag je de kwaliteit af. Rood riet was het beste riet dat bestond. Dit riet kom je tegenwoordig niet meer tegen. Rietbouwers waren zeer behendig met hun messen. Hiermee konden ze het riet bijna elke vorm geven dat ze wilden.

De regio bestond bijna alleen maar uit rietvelden, zo groot als de huidige Noordoostpolder.

60 km

Mijn voorouders waren echte vaklieden. Zij maakten bijna alles van riet. Rieten emmers, manden, vazen, deuren, karren, kasten, stoelen, tafels, omheiningen, vloermatten, daken, mutsen en hoeden. Je kunt het zo gek niet bedenken of het is van riet gemaakt. Ik ben in een rietenwieg geboren. De Rietbouwers dreven handel met personen die woonden op een afstand van bijna een week varen. Per boot werden onze rieten producten naar 't westen van het land vervoerd. Zo ontstond door deze levendige handel een stad van riet. In de buurt van Kalenberg heeft deze 'Rietstad' gelegen.

Veel huizen waren op palen gebouwd met daarop woningen gemaakt van riet. De woningen waren onderling weer met elkaar verbonden door paden van boomstammen en wilgentakken. Tegenwoordig worden ze 'veenwegen' genoemd maar ze waren voor een deel al gevormd voordat de turfafgravingen begonnen. Tijdens de latere vervening zijn de al bestaande veenwegen verder uitgebreid.

Het idyllisch Rietershuijs

Het bruggetje over de Kalenbergergracht, waaraan hotel 'Het Rietershuijs' is gelegen, was vroeger het 'centrum' van het dorp. Het verbindt de west- en oostkant van het dorp en komt uit bij het (vroegere) kerkje van Kalenberg. Op de plaats waar nu Het Rietershuijs staat was ooit, tot in de jaren '50 van de vorige eeuw, een kruidenierswinkel met een klein café gevestigd. Niet voor de toeristen, die hadden dit idyllische plekje toen nog niet ontdekt. Het cafeetje was een trefpunt van de riet-snijders uit het dorp en de plek waar Arthuur vaak kruiden voor zijn medicijnen haalde. Een tijd lang was de kruidenierszaak ook het postagentschap van het dorp. Midden jaren vijftig werd het huidige pand gebouwd en het haventje gegraven. Eerst nog als café. Later werd het gebouw vergroot en werden de hotelkamers boven op gebouwd. Kalenberg werd toeristisch zonder zijn kleinschaligheid te verliezen.

In 2012 heeft de huidige eigenaar het geheel gerestaureerd en gemoderniseerd. Recent is Het Rietershuijs nog weer voorzien van een mooi restaurant. Nu is het een prachtig hotel-restaurant met veel recreatie mogelijkheden. Zou Arthuur tijdens het zoeken naar kruiden of voor het aandoen van zijn familie, heden ten dage in Kalenberg komen dan zou hij zeker het terras aan doen voor een 'Rietbrouwers'-biertje.' Het Rietshuijs is daarom uw bezoek méér dan waard!

hetrietershuijs.nl

Op een zondagmorgen in 1421 trof een enorme stormvloed het dorp van de Rietbouwers. Binnen enkele minuten was het gehele dorp weggespoeld. Na de storm stonden alleen nog maar enkele zware eiken palen overeind. Die dag verdronken 150 personen. Het dorp is nooit meer opgebouwd. Mijn overgroot opa en -oma overleefden de storm en trokken weg uit dit verraderlijke rietland. Ze vestigden zich op de hoger gelegen zandgronden bij Paasloo, anderen bij Ossenzijl en Oldemarkt. Veel rietbouwers werden boeren, die ossen, varkens, ganzen en hoenderen gingen fokken. Veeteelt bleek namelijk lucratiever te zijn dan de handel in rieten matten. De handel met de Hollanders bleef, alleen waren het geen rietmatten meer maar vee en granen die werden verhandeld.

Om het vee droog en beschermd op het land te houden werden door de voormalige rietbouwers sloten gegraven voor de ontwatering. Het veen en het zand van gegraven sloten kon zo ook gebruikt worden om houtwallen aan te leggen. Op de aardewallen kwamen bomen te staan waartussen stevige rieten matten werden bevestigd.

Als extra bescherming werden dichte doornachtige struiken aangeplant. Zo ontstond een landschap waarin het vee binnen de houtwallen kon worden gehouden. Roofdieren bleven wel een plaag waar weinig tegen te doen was. In die tijd moest je goed oppassen want er zwierven altijd wel wolven en lynxen rond.

Roofdieren waren in staat om in korte tijd een veestapel van wel twintig ossen uit te moorden.

Weldadig Recreatiecentrum De Kluft

Na een weldadige overnachting in het hotel van Recreatiecentrum De Kluft zat Arthur 's morgens goed uitgerust op het terras van het restaurant van zijn ontbijt te genieten. Daar zag hij plotseling een otter in het water bewegen. Hij pakte zijn camera maar de otter liet zich niet zo makkelijk vastleggen. Deze verdween snel onder water om waarschijnlijk om een maaltje vis te gaan vangen voor zijn ontbijt. Recreatiecentrum De Kluft is een paradijs voor dier en mens in De Weerribben. Dat niet alleen voor de weldadige rust, maar ook voor een lekkere lunch of diner. Arthur zou het wel weten waar hij zou verblijven als hij de schoonheid van De Weerribben zou gaan opzoeken. Ook al heeft u, gelijk aan Arthur, voorlopig nog geen plannen om te komen overnachten, het terras van Recreatiecentrum De Kluft biedt u de mogelijkheid een otter te spotten. Zorg dan wel dat u de camera klaar heeft liggen.

dekluft.nl

De houtwallen vergden goed onderhoud want regelmatig stortte een sloot in of werden de struiken vertrapt door vee of wild. Het land tussen de houtwallen werd ook gebruikt voor het telen van landbouwgewassen als tarwe, rogge, grutte en boekweit. Het was arme grond waar mest hard nodig was om het een beetje vruchtbaarder te maken. Op de vochtige schaduwzijde van de houtwallen waren paddenstoelen en eetbare planten te vinden. Ook brandhout werd gehaald uit de houtwallen.

© Gijs Versteeg

In de loop der jaren ontwikkelde zich in het gebied tussen de Weerribben en de Lindevallei een steeds groter complex van boerenerven, die volgens oude rietbouwers traditie, geheel van riet waren gebouwd. In die tijd waren steeds meer reizigers per voet onderweg.

Vaak seizoensarbeiders maar ook veehandelaren en marskramers. Veel boerenhoeven kregen een andere bestemming. 'De attractie' van het gebied was, 'het bier' dat op de veel boerderijen in het geheim werd gebrouwen en geschonken. Bier met een laag alcohol percentage en een smaak die ongekend was in die tijd.

Ook op de boerderij van mijn opa en oma in Paasloo werd bier gebrouwen. Een kruidenmengsel van grutte en wilde gagel. Oma maakte van grutte, pap voor de kinderen. Als even geen melk beschikbaar was kregen de kinderen een biertje voorgeschoteld. Dat was normaal in die tijd. Grutte werd toegevoegd om bier langer houdbaar maken en om het smaak te geven. Gagel gedijde goed in het uitgestrekte, natte en nabij gelegen laagveenmoerasgebied. De bewoners wisten deze bierhandel goed verborgen te houden. Heersers en overheden in de regio is het nooit gelukt om succesvol belasting te heffen. Voor het verbergen van kostbare spullen werd dit gebied tijdens de tweede wereld ook gebruikt door de Staat der Nederlanden. En wel in de toen gebouwde Kunstbunker te Paasloo.

Mijn opa en oma en andere boeren maakten voor de bereiding van het bier gebruik van de kwaliteiten van het gebied. De natte veengrond van de rietlanden en de droge zandgrond tussen Ossenzijl en Steenwijkerwold waren daarvoor zeer geschikt. Bijna elke boerderij werd gebruikt als kroeg en herberg. Veel reizigers maakten graag gebruik van de 'diensten' en gastvrijheid die werd aangeboden. U zou het kunnen zien als de eerste vorm van 'Bed & Breakfast', of beter gezegd 'Bed, Bad & Bier.' Bij horeca ondernemers in dit gebied zijn deze kwaliteiten nog steeds aanwezig en wordt nog steeds volop geschonken met een lach.

Het bier dat bekend stond als 'Rietbier' werd snel populair. Soldaten gelegerd in de vestingstad Steenwijk kwamen regelmatig op bezoek. Door het flinke drankgebruik wisten ze regelmatig de weg terug niet meer te vinden en verdronken vaak in het verraderlijke rietland. Toen het drankgebruik van de soldaten volledig uit de hand dreigde te lopen werd een bataljon soldaten opgetrommeld om deze 'rietbrouwers praktijken' te beëindigen. In de buurt van Steenwijkerwold kwam het tot een treffen. Het bataljon is nooit meer teruggekeerd naar Steenwijk. Boze tongen spreken van een afslachting door de messentrekkende rietbrouwers die de soldaten in een val lokten. Anderen beweren dat grote hoeveelheden uitgeschonken 'rietbier' de oorzaak is geweest. Mocht u tijdens uw fietsroute zin hebben gekregen in een biertje en u vraagt aan de ober om een 'rietbiertje' en deze kijkt u lachend en verbaasd aan, dan weet u nu waarom."

Paviljoen Driewegsluis

Paviljoen Driewegsluis

Voor mooie zonsondergangen bezoekt Arthur graag deze plek. Te midden van twee mooie natuurgebieden, de Lindevallei en Rottige Meente, nabij de Weerribben ligt bij een oude sluis met drie uitgangen Paviljoen Driewegsluis. Hier kunt u prachtig fietsen langs De Linde of wandelen door de Rottige Meente. Eeuwen terug werd in deze regio volop geëxperimenteerd met brouwsels van rietbier. De eerste glaasjes bier waren echter niet te pruimen. Het duurde maanden voordat het eerste drinkbare nat op tafel kwam. Rietbier wordt nu niet meer gebrouwen, maar u kunt hier nu nog steeds genieten van het prachtige uitzicht over de Rottige Meente. In de avonduren mag u, gelijk aan de bevoorrechte eigenaren en Arthur vaak komen genieten van een prachtige zonsondergang. Menigeen grijpt dan ook de kans om hier een foto van te maken. Gelukkig zijn de hapjes en drankjes nu ook van een andere kwaliteit dan toen Arthur hier eeuwen geleden zijn eerste biertjes kwam drinken. Kom genieten van schitterende zonsondergang, diner of buffet.

driewegsluis.nl

